

Enskild motion

Motion till riksdagen 2016/17:334

av **Christina Örnebjär (L)**

Översyn av systemet med gode män

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning för genomgång och översyn av det framtida systemet för gode män, förvaltare och förmyndare med särskilt fokus på en lösning för ensamkommande flyktingbarn och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sedan lång tid tillbaka har vi ett väletablerat system med gode män och förvaltare, som står under tillsyn av en kommunal överförmyndare eller en kommunal överförmyndarnämnd, som i sin tur står under tillsyn av länsstyrelsen.

En god man eller en förvaltare utför en mängd varierande uppgifter för sin huvudman. Främst handlar det om att sköta ekonomin eller biträda vid kontakter med olika myndigheter. Även så praktiska uppgifter som att se till att huvudmannen har en tillfredsställande bostad eller att hjälpa till med inköp av mat och kläder kan ingå.

Samhället är i behov av många personer som är villiga att åta sig denna typ av uppdrag. För att så ska ske måste reglerna kring den gode mannens respektive förvaltarens förordnande och arbetsuppgifter med mera vara enkla och tilltalande. Även om dessa uppdrag är förenade med ett arvode har de ändå till stor del karaktären av ett ideellt engagemang.

Reglerna om godmanskap, förvaltare och förmyndare finns i föräldrabalken. Även om det genom årens lopp gjorts förändringar i reglerna har dessa sin grund i en lagstiftning som är bortåt 100 år gammal och tillkommen i ett samhälle som förändrats avsevärt sedan dess.

När det kommer barn och ungdomar till Sverige som är på flykt utan föräldrar och övrig familj har de rätt till en god man. Syftet är bland annat att säkerställa att barnet får rätt hjälp, får ut den ersättning det har rätt till och får hjälp i kontakt med myndigheter. En god man är en juridisk ställföreträdare för barnet och har inte barnet i sin faktiska vård. En god man ska inte följa men barnet till skolan, på läkarbesök eller andra aktiviteter.

Migrationsverket utser ett offentligt biträde vars uppgift är att företräda barnet gentemot Migrationsverket under asylprocessen. HVB-hemmet eller familjehemmet ansvarar för den dagliga omsorgen och samordnar livet med och runt barnen och följer med barnen vid såväl planerade som akuta besök till hälso- och sjukvård, tandvård och optiker. Idag upphör kravet på god man när barnets föräldrar kommit till Sverige och tar över vårdnad och förmyndarskapet eller om en särskilt förordnad vårdnadshavare utsetts.

Rekordmånga unga förväntas idag växa upp på HVB-hem eller stödboende. Det ligger inte i en god mans uppdrag att förmedla värderingar eller utveckla och tillgodose en social utveckling. Även om det kan sägas åligga HVB-hemmen att fostra säger det sig självt att det inte blir ens i närheten av samma sak som att växa upp i ett eget hem med närvarande vuxna.

Det system vi har idag med god man är inte uppbyggt för ensamkommande flyktingbarn. Vi har också sett hur systemet missbrukas där en god man kan ha över 60 barn hen är ansvarig för. Andra gör mer än de egentligen ska, vilket gör att roller krockar. Uppdraget som god man till en minderårig som står helt utan andra vuxna släktingar är något helt annat än uppdraget som god man till någon som på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande behöver hjälp med att till exempel bevaka sina rättigheter eller sköta sin ekonomi.

På många berättigade grunder måste man fråga sig om inte hela systemet med gode män, förvaltare och förmyndare samt kommunala överförmyndare alternativt överförmyndarnämnder och länsstyrelsens tillsynsfunktioner måste bli föremål för en grundläggande och förutsättningslös genomgång och översyn med särskilt fokus på en lösning för ensamkommande flyktingbarn.

Christina Örnebjär (L)